

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. VI. De Restitutione facienda ob stuprum, & adulterium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

XI. que habet: *Qui alium movet, aut inducit ad inferendum grave damnum Tertio, non tenetur ad restitutionem istius damni illati.*

Ex dictis sequitur, quod qui per vim, aut fraudem retraxit aliquem ab ingressu in Religionem, non solum tenetur ex iustitia vim, & fraudem tollere, quod omnes Doctores asserunt, sed etiam tenetur restituere damnum inde secutum, non solum ipsi avocato a Religione, sed etiam Religioni, habita ratione spei, quam habebat utilitatis ex tali viro, necnon periculi, quod ille mutaturus esset voluntatem. Ita Vasq; Molin. contra Sal. Aragon. apud Bonac. hic. Ratio est, quia sicut qui alterum impedit per vim, aut fraudem a consecutione aliqujus beneficii, officii, dignitatis, vel hæreditatis, tenetur ad restitutionem, quanti spes illa valet arbitrio prudentis viri, ita in casu nostro.

ARTICULUS V I.

De Restitutione facienda ob stuprum, & adulterium.

- I. *Ad quid teneatur deflorator Virginis, qua in stuprum sponte consentit? Et quid, si per vim, aut fraudem illam defloravit?*
- II. *Qui Virginem defloravit sicut matrimonium promittendo, tenetur illam ducere, quin satis sit illam dotare, seclusa disparitate inter illos.*
- III. *Adulter ob injuriam personalem marito irrogatam, tenetur petitione venia, aut aliis signis satisfacere. Prolem suam tenetur alere post tertium annum.*
- IV. *Si nobis inter legitimos a Matre supponatur, tenetur adulter compensare damnum, quod legitimi patiuntur.*
- V. *Adultera tenetur compensare damnum,*

quod ex prole illegitima patiuntur legitimi, non non tamen se infamando.

I. **Q**ueritur primo, Ad quid teneatur Stuprator, qui non promisit Virgini matrimonium?

Respondeo, quod si sine vi, aut fraude illam induxit, ad nihil teneatur; nisi forte læsa sit in honore ejus familia. Notandum tamen, quod si sponte Virgo consentit, corruptor Virginis non dicitur stuprum commisisse, sed fornicationem, ut communiter docent contra Cajet. Etenim si illa consentiat, nulli fit injuria; Ubi e contra in adulterio fit injuria ipsi vinculo maritali indissolubili, & ipsi Sacramento, si committatur consentiente uxore, & marito: Si vero per vim, aut fraudem aliquis Virginem defloravit, tenetur vel illam ducere, vel damnum aliter reparare, verbi gratia, constituendo dotem, &c.; etenim damnum cum injuria illatum rependi debet. Notandum tamen, quod si sic deflorata obtinuit deinde commodas nuptias, itaut nihil detrimenti acceperit ex defloratione, nihil ei restitui debeat propter periculum non invenienti commodas nuptias, quia nihil restitui debet pro periculo, quamvis sit pretio æstimabile, quando non sequitur damnum; neque propter deflorationem pudicitia quicquam restituendum, quia hæc non est pretio æstimabilis; sicut nec pretio æstimabile est membrum, quod abscinditur: Quia tamen periculum non invenienti commodas nuptias est pretio æstimabile, ideo si post deflorationem accepit, verbi gratia, centum propter tale periculum, & deinde bene nupsit, itaut nihil incommodi passa sit ex defloratione, non proinde tenetur restituere illa centum. Ratio est, tum quia probabiliter multi sustinent oppositam sententiam, quod scilicet tale periculum

Aut debeatur pecunia compensari; tum etiam quia sicut potest quis pacisci certo pretio de lucro cessante, aut damno emergente, ita ut possit exigere, nedum retinere tale pretium, quamvis deinde nullum lucrum cesset, aut damnum emergat, ita in casu nostro potest quis post deflorationem pacisci certo pretio de periculo, quod subiit, ita ut possit retinere, & exigere tale pretium, quamvis deinde nullum damnum sequatur.

II. Quæritur secundo, Ad quid teneatur corruptor Virginis, qui sicte matrimonium promisit?

Respondeo, ex dictis in de Sponsalibus teneri eam ducere, nec satis esse eam dotare, dummodo non sit disparitas inter illos. Ratio est, quia in omni contractu oneroso tenetur quilibet ex iustitia ponere verum consensum, atque adeo tenetur ex iustitia in casu nostro vere promittere matrimonium, & sic illud ponere; Etenim iustitia obligat ad ponendum idem numero, quod debetur, nec satis est ponere æquivalens invito domino. Quod si sint disparis conditionis, quamvis multi etiam apud Less. cap. 10. dub. 3. doceant, quod teneatur eam ducere, si illa ignorabat hanc disparitatem, nec aliunde suspicabatur fraudem, & deceptionem, probabile tamen est, quod non teneatur, sed possit pecunia damnum resarcire; quia iustitia obligat tantum ad ponendum æquale, & non superexcedens.

III. Quæritur tertio, Ad quid adulter teneatur?

Respondeo, & dico primo, pro mera injuria, quæ fit marito, non tenetur adulter rependere nisi meram satisfactionem per signa doloris, petitionem veniæ, &c. si illam cupiat. Ratio est, quia pro injuria mere personali nihil est restituendum, ut diximus cum de Contumelia; Siquidem injuria personalis diversi generis est

ab injuria reali.

Dico secundo, Adulter, si partus sequatur, & agnoscat illam esse suam prolem, ita ut non habeat justam, seu probabilem rationem dubitandi, tenetur restituere, quæ impensa sunt in alimentis proli a tertio ætatis anno, & deinceps. Ratio est, quia usque ad tertium annum inclusive tenetur mater alere prolem, ex cap. 2. *De Conversione infidelium*, deinde tenetur pater quousque proles possit sibi de alimentis providere. Non est autem verum, quod aliqui docent, videlicet ad id teneri quodcumque probabiliter credit esse suam prolem, sed requiritur, quod non habeat probabilem, ac solidam rationem in contrarium; etenim communiter Doctores docent neminem teneri solvere, nisi ei constet se debere, ita ut oppositum non sit solide probabile. Quod si solum dubitetur, num ea proles sit mariti, an adulteri, in tali casu videtur, quod stet in possessione delictum, & dubia sit excusatio, unde teneatur adulter prolem alere saltem pro rata dubii. Sed communius apud Tamb. lib. 7. cap. 3. §. 4. docent ad nihil teneri adulterum, nisi certus moraliter sit illam esse suam prolem, quia in tali dubio melior est conditio possidentis: Sicuti si venenum propinem Sorti, qui pariter venenum sibi propinaverat, in dubio num ex meo veneno interierit, ad restitutionem non tenetur, quia non constat de damno a me causato. Contra vero, si dubitetur uter ex duobus adulteris sit pater natæ proli, uterque in solidum tenetur ad restitutionem, cum constet de damno ab iis causato. Non secus ac si duo jacciant suam sagittam in Sortem, & non constet ab utra ex iis sagittis sit confossus, uterque ad restitutionem in solidum obligabitur. Quicquid in contrarium dixerint nonnulli apud Gobat relatam a Croix lib. 3. p. n. 704. IV.

IV. Difficultas est, an si nothus reputetur legitimus, & dividatur inter illum, & legitimos hæreditas, tunc adulter teneatur compensare damnum, quod patiuntur legitimi in diminutione hæreditatis?

Aliqui apud Lefs. lib. 10. dub. 5. negant, quia scilicet adulter non fuit causa, ut a matre supponeretur inter legitimos, nec id intendit, aut consulit: Et confirmatur; si enim mater procuraret sibi abortum, adulter non diceretur causa abortus; ergo si mater supponat nothum inter legitimos, adulter non dicitur causa talis suppositionis, & fraudis; in utroque enim casu damnum sequitur ex perversa voluntate matris suppeditante tantum adultero materiam circa quam, videlicet prolem. Verum communis opinio affirmat. Ratio est, quia per hoc, quod adulter fecerit prolem ex aliena uxore, sufficienter supponit illam marito suo, perinde ac esset sua proles; Neque enim opus est ad suppositionem, ut mater dicat illam esse prolem mariti, sed satis est, ut illa ex ejus utero nascatur, & non sit suspicio adulterii; Unde patet disparitas circa abortum, ad hunc enim requiritur nova actio positiva matris, & ideo huic tantum imputatur.

V. Queritur quarto, Ad quid teneatur Adultera?

Respondeo teneri sine famæ, aut vitæ dispendio curare, ne legitimi hæredes damnum patiantur ex prole illegitima; quare tenetur parapherna, si habeat, relinquere legitimis in compensationem, aut imminuere solitos sumptus, vel labore majori plus lucrari; ac demum si aliter non possit vitare damnum legitimorum, tenetur inducere nothum ad Religionem capeffendam; Non tenetur tamen cum periculo famæ se prodere, ut communiter docent contra Sot., quia fama est superioris ordinis, quam pe-

cunia, & ideo non est exponenda pro rebus ordinis inferioris. Quod si adultera sit suspecta, nec magnum damnum in fama pateretur se prodendo, certe teneretur se prodere, si speraret inde profectum; quod tamen raro accidit, quia filius non tenetur credere matri prodenti suum adulterium, etiam si in articulo mortis id fateatur, cum non teneatur credere foemina infami.

ARTICULUS VII.

De Restitutione facienda ob fraudata vectigalia.

- I. *Lex de solvendis vectigalibus juxta impositis ad Principis sustentationem, & Regni defensionem verius non est pure pœnalis. Quid si imponantur in rebus usualibus?*
- II. *Num detur obligatio solvendi vectigalia, si dubietur negative num juxta imponantur?*
- III. *Etiam exteri tenentur solvere vectigalia juxta.*
- IV. *Num sponte aperienda sint custodibus merces, pro quibus vectigal solvendum est?*
- V. *Custodes non obstantes fraudibus, prout ex justitia tenentur, probabiliter non tenentur ad restitutionem pœna, quam fraudatores vectigalium solvissent, si manifestarentur, licet teneantur compensare damnum, quod domini subeunt.*
- VI. *Ecclesiastici quandonam tenentur vectigalia solvere?*
- VII. *Clerici conjugati, quamvis gaudeant privilegio Canonis, si Virginem duxerint, & gestent habitum, ac tonsuram, non eximuntur tamen a solutione vectigalium: Nec Clerici relate ad bona, qua advehunt ad negotiandum.*
- VIII. *Si custodibus non constet, quod bona sint Ecclesiasticorum, juramento istorum standum est.*

I.